

Ad timotheum I.

in greco dyacon^o in latino d^r minister. Gradū bonū sibi ac quirent. i. pmoueri merentur ad gradum altiore. Mat. 25. Quia i pauca fusti fidelis sup multa te p̄stituā r̄c. Et dicit bonū. qz supra eodē. Qui epatū desiderat bonū opus desi derat. Nec tū in hoc est eoꝝ finis; s̄ cū hoc remuneratōes habet a deo. Jo. 12. Uolo vt vbi ego sum illic sit et minister meus. Et ideo dicit. Multā fiduciā. s. auxiliū ḡe in p̄stī: et glorie in futuro. et hoc p̄ fidē xp̄i. z. cor. 3. Fiduciā talē habe mus r̄c. Elsa. 12. Fiducialt agā et nō timebo.

C Deide cū dicit. (Hec tibi scribo r̄c.) Ponit rōnem oīuz pdictaz monitionū. Et p̄mo excludit cām opinatam. Secundo astruit verā ibi. (Si autē r̄c.) Tertio assignat rōnēz ibi. (Que ē ecclesia r̄c.) Lirca p̄mū sciēdū est qz possit tbi mortheus credere q̄ ex quo scriptis decetero eū nō yisurus eēt als supfluum yideret eū litteris monere. Et ideo dicit hoc scripti tibi r̄c. Et nominat eū filiū. qz sibi charissimus erat. i. Lor. 4. Ideo misit ad vos thimotheum q̄ ē fili⁹ meus charissim⁹ r̄c. Et dicit sperās. q̄l nō certus. z. Joānis. Plu ra habēs vobis scribere nolui p̄ cartā et atramētū. sp̄ero enī me futuz apud vos et os ad os log r̄c. Scribo igīt lic̄ sp̄em habeā. qz sp̄es in lōgū p̄trabi p̄t. puer. 16. Dominis est p̄parare animū et dñi lingua gubernare r̄c. Et iō dicit. Si at tardauerō r̄c. i. Thef. 2. Szathanas ipediuit nos. Ego igīt scribo vt si tardauerō scias quō oporeat te in domo dei p̄uersari. ps. Habitare facit vni⁹ moris i domo r̄c.

C Deide cū dicit. (Que ē ecclia r̄c.) Assignat rōnēz q̄r sit sic cōuersandū i ea. Et assignat rōnēz hui⁹ cāe q̄ est duplex p̄rio mēdādo ipsaz eccliam. Scđo vītate ecclie ibi. (Et manifeste r̄c.) Lirca p̄mū duo facit. qz p̄mo cōmendat eccliaz ex pte eius cui⁹ est ecclia. Scđo ex vītate ipsius ecclie ibi. (Colūna r̄c.) Ex parte eius cui⁹ est ecclia qz ē dei viui. Ecclia q̄si adiūtio. qz i ecclia ē adūtatio fidelū. Ro. 8. Quos vocauit r̄c. Et adūnatū i deū. Jo. 17. Ut et ipsi in nobis sint vnu r̄c. Et ideo dicit q̄ est dei. Et addit viui. ad distinctionē alioꝝ deoz ad quos ἀgregātūr ḡetes. Naz hi sunt mortui. s̄z deus ecclie ē viui. Jo. 5. Sicut p̄f habet vi tam in semetipso r̄c. Est ḡsic in ea cōuersadū vt sp̄ualiter viuam⁹. ps. Domū tuā dñe decet sanctitudo r̄c. Scđa rō ē ex vītate ecclie. Nāle ē. n. homini vt desideret cognitio nem vītatis cū sit p̄fectio itellect⁹. Unī Aug. dicit q̄ beati tūdo ē finis hoīz q̄ nihil aliud ē q̄z gaudiū de vītate. Hoc inotuit phis p̄ creaturas. Ro. i. Sed in hoc vacillabāt. qz nō habebāt certitudinē vītatis. tūz qz erāt corrupti erro ribus. tum qz vix iueniſ apud eos q̄ in vītate cōcordēt. Sed in ecclia est firma cognitione et vītata. Unī dicit colūna. Ecclīci. z. 4. Thronus meus in colūna nubis r̄c. Ecclīci z. 6. Colūne auree r̄c. Et dī aurea. qz in se sancta. Et firma mētū. s. q̄tū ad alios. qz nō possunt firmari in vītate nisi p̄ ecclie sacramēta. Luc. 22. Tu aliqñ p̄uersus p̄firma r̄c. ps. Ego p̄firmau colūnas ei⁹. Si igīt ecclia ἀgregat i deo et dat cognitionē vītatis debet. eēt ea in ea.

C Deide cū dicit. (Et manifeste r̄c.) Lōmēdat caput ecclie. Et p̄mo xp̄m ad cui⁹ manifestationē apparuit. Secundo de eius exaltatiōe agit ibi. (Assumpt⁹ r̄c.) Lōmēdat autē xp̄m duplicitē. p̄rio q̄tū ad nām diuinā. Scđo q̄tū ad humana ibi. (Qd manifestatū est r̄c.) Dicit ḡ. Et manifeste r̄c. Quia sacramētū idē ē qd sacru⁹ secretū. Nihil autē secretū q̄ id qd in corde gerimus. Multo ḡ magis qd i corde dei et secretū est sacru⁹. i. cor. 2. Que sunt dei nemo nouit nisi sp̄us dei r̄c. Elsa. 24. Secretū meū mibi secretū meū mibi. Elsa. 45. Tu es deus abscondit⁹. Et hoc ē verbū dei in corde p̄ris. ps. Eructauit cor meū verbū bonū r̄c. Hoc signē sacramētū ē sacramētū pietatis. secretū autē hoīz aliquā ē vanū. ps. Dñs scit cogitationes hoīuz qm̄ vane sūt. Inq̄z ḡ ē restauratiū mudi ē pietatis. Itē magnū q̄ ē yerus

dēns cui⁹ magnitudis nō est finis. Hoc ḡ secretū qd latet in corde patris factū ē hō. Et ideo describit ip̄m. Scđo q̄tū ad nām humana r̄c. Et p̄mo q̄tū ad carnē. Scđo q̄tū ad aīam. Quātū ad p̄mū dicit. Qd manifestatū ē i carne. Sicut verbū qd latet in corde manifestat̄ v̄bo sensibili. ita verbū dei in corde dei latebat. sed i carne manifestatū. Jo. i. Uerbū caro factū ē r̄c. Quātū ad aīaz dicit. Justificatū ē i spiritu. Hoc duplicitē exponit. p̄rio ne credatur q̄ caro p̄us sit cōcepta dicit ḡ nō. qz in spiritu. i. ḡ spiritūm sanctū cōceptus ē. Mat. i. Qd enī ex ea natū ē de spiritu sancto ē. Et Luc. i. Qd. n. ex te nascerē vocabit̄ fili⁹ dei. Et h̄z qz sp̄us sanctus supueniet in te r̄c. Vcl in sp̄scō hu mano de quo Jo. 19. Emisit sp̄uz. Et sic ē manifestatū ē i carne qd tū est cū spiritu. Et dico sp̄ū iustificato. s. quia iustus est absḡ omni macula.

C Deinde cum dicit. (Apparuit r̄c.) Ostēdit ei⁹ manifestatiōe. et p̄mo factā angelis. z. hoīb̄ ibi. (Predicatū r̄c.) Dicit ḡ. sacramētū illud qd apparuit r̄c. excludit et cognitionē angeloz r̄c. Illud autē dī apparere qd i p̄tātē sua h̄z videri et nō videri; et nō subest p̄tāti videntis. Unī nō dī lap̄s appetit mibi; s̄z video lapidē. Si ḡ angelus i sua nā haberet q̄ videret verbū. nō dicereb̄ v̄bū apparere sibi; s̄z ip̄se videret cū vellet. Et iō dicit apls q̄ apparuit angelis qz nō in sua nā viderūt ip̄m. Et verū ē q̄ p̄ncipio apparuit angelis q̄l ex auersiōe ad se deificauit ip̄sos; s̄z q̄l ē i car natū multa mysteria inotuerūt angelis q̄ nō cognouerant antea. Et iō dicit. Beda q̄ in natūitate appuit angelis clāritas q̄ nō antea in veritate yisa ē hoīb̄. Et h̄z duplī. p̄rio q̄tū ad ministeriū aploꝝ. Scđo q̄tū ad cognitionē popu loꝝ qb̄ māifestat̄. Oliz signē solis iudeis manifestabāt. s̄z nūc in gētib̄. Et iō dicit. p̄dicatū ē gētib̄. Mat. vltio. Eūtes ḡ docete oēs gētēs r̄c. ps. Annūciate iter gētēs glīā eius r̄c. Et hoc efficaciter. qz creditū ē mūdo. Et h̄z dñs ora bat Jo. 17. Et h̄z maxie mix̄ ē q̄ p̄ simplices paupēres et ipo tentes totus mūdus est p̄uersus. i. cor. i. Non multi sapien tes r̄c. Et hoc vt nō glorietur oīs caro r̄c. Secundo mani festat q̄ sola veritas dei hoc facit. qz assumptum est in glo ria christus. s. qz manifestatus assumptus ē i celis. Mar. vlt. Dñs quidem iesus postq̄ locutus est eis assump⁹ ē i celum r̄c. phil. 2. Et omnis lingua confiteatur quia domi nus noster iesus christus in gloria est dei patris.

III.

Spiritus autem manifeste dicit qz in nouissimis temporibus discedēt quidam a fide attendētes spiritib⁹ erroris et doctrinis demoniorū i hypocrisi: loquentium mendacium et cauteriatam habentū suā cōsciētiā; phibētū nubere; abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarū actione fidelibus et his qui cognouerunt veritatē. Quia omnis creatura dei bona est et nihil rei sciendū qd cuīz gratiarū actione percipitur. Sanctificatur .n. per verbum dei et orationem.

C Superius instruxit thimotheum de pertinētibus ad ordinationem ecclie in spiritualibus. Secundo quantum ad documenta fidei: cultum dei et dispositionē ministeriorū: hic instruit eum de ordinatione ecclie quantum ad exteriora. Et primo quantum ad cibos. Secundo quantum ad status hominū et diuitias ibi. (Quicq̄z sub iugo r̄c.) Item primo agit de v̄su ciborum. Secundo de dispensatione ciborum. s. cap. ibi. (Viduas honora r̄c.) Itē primo

excludit supersticiosa abstinentia. Secundum profert pietatem abstinentie licite ibi. Exerce te recte. Item primo prenuntiat falsam doctrinam de illicita abstinentia. Secundum instruit eum hec proponere fratribus ibi. Nec propones recte. Item secundo errorum manifestat. Secundum excludit ipsum ibi. Quos de recte. Item secundo pronuntiat errores futurorum ex parte deceptorum. Secundum ex parte decipiendi ibi. In hypocrisi recte. Item ponit actorem denunciatiois. Secundum fidei defectum ibi. Quia in nouissimis recte. Tertio cam defectus ibi. Attredentes recte. Dicit ergo. Magnus est pietatis sacramentum quod iustificatur est in spiritu. sed supra hoc sacramentum spissancium aliud prouinciat futurum. Ad eum non pertinet reuelare mysteria. pme cor. 15. et Joa. 16. Que vetura sunt annunciantur vobis. Spissus est prouinciat in corde futura. Sed olim loquebas in similitudinibus. Numeri. 12. Si ergo fuerit iter vos prophetarum in visione apparebo ei vel per somnum loquar ad illum. Osee. 12. Ego visionem multiplicauimus in manu prophetarum assimilatus sum recte. Sed in novo testo spissancor manifeste dicit. Jo. 16. Et palam de patre meo annunciaro vobis. Et prouinciat defectum fidei futurum. Unde dicit. In nouissimis spiritibus recte. Nouissimus tempus de ultima etas. quod nos sumus in quos fines seculorum deuenierunt. Tamen in hoc tempore tanto amplius nouissimus est. quanto magis propinquum nouissime diei. Et sicut in primis ecclesia per propinquitate ad christum et sacramenta instituta fuit ferventissima fides. sic in nouissimis temporibus in comparatione ad tempora apostolorum recedet a fide. quod carnales erunt. sed magis in fine abridabuntur errores. Henr. 4. 9. Logreamini ut annuntiez quod vetura sunt vobis nouissimis diebus recte. Laetetur etiam duplex. Una ex parte diaboli seducetur. scde cor. ii. Timeo ne sicut serpens euam seduxit astutia sua recte. Et ideo dicit. Attredentes spiritibus erroris. scd. demonibus quorum est officium in errorem mittere. Jo. 8. Medax est et pro eius recte. reg. vlt. Egrediar vero spissus medax recte. Et dicit spiritibus. quod demon maior multos habet ministros. Sed quoniam attendet eis. Nullus est eos videbatur. Non. sed loquebatur in eis. Et ideo addidit secunda cam. scd. falsas doctrinas. Et hinc glosas dicit hic falsos doctores demones. nec imerito. Sicut n. boni homines interdu dicunt angelis. sic isti per excellente maliciam demones dicunt. Jo. 6. Nonne n. duodecim vos elegi et ex vobis unus est diabolus. Ex parte decipiendi est duplex causa. Una ex parte falsitas. Alia pueritas scientie ex parte. Quatuor ad prius dicit. Demoniorum. scd. hominum a demoni posse. et hoc dico loquenti medaci. Jere. 23. Usquequo istud est in corde prophetarum vaticinanti medaci et prophetati seductiones cordis sui. Et nota quod per mendacium simplex absque pallio apparebit non posset aliquis decipere quepias. Et ita hi neminem possent fallere nisi presenterent aliquod pallium vel bone intentionis vel simulacionis vel false auctoritat. pme cor. 3. Nemo vos seducat recte. et timo. 3. Habetes quod spe pietatis. scd. ficta pietate. Et demoniorum dico habetum scientiam cauterizata. Cauterium est corruptio in carne per ignem ex qua egreditur continuo putredo. Ita ex igne pueris voluntatis ire. ody. cōcupiscetie vicerat scientiam et demoniorum egreditur falsa doctrina. Tamen. scd. coingnate sunt ex parte metes. Deinde ostendit quod sit ista falsa doctrina et tangit heresim manicheorum. quod dānat matrimonium. illud. Mat. 19. Quos deus iunxit hoī non separat. pme cor. 7. Mulier non peccat si nubat. Item manichei prohibet vobis ciborum. scd. mandant abstinere a cibis. Abstinere autem a cibis potest quod licite iterum domandi carnem. sicut timotheus abstinens a vino. vel per scandalum sicut dicit apostolus. pme cor. 8. Si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnes in eternum. Item illicite. Uno modo per legem preceptum. quasi legalia adhuc eent humanam. sed quod loquitur ad Salathas. 2. Alio modo hinc heresim manicheorum. non quod prohibet lege quam dānant. sed quod dicunt. quod in

carnibus. quis et vino. et hinc. in aliqua talium participatione divina non est commixta. quod non potest de deo putari. Non vestrum autem hoc dicere de legalibus. quod dicit in nouissimis diebus. sed de manicheis. Et istos demones vocat. quod iter oes heres plus dant diabolo de honore. quod ponunt eum principium ex equo cum deo bono. ponentes eum principium visibili. Improbat autem apostolus haec erroneam doctrinam duplicitate. scd. ex intentione dei creatis cibos. Secundo ex predicatione creature ibi. Omnis creatura recte. Dicit ergo prohibet abstinere. et hoc intentione dei qui creavit eos ad prouiciendum. Henr. i. et. 9. Sicut olera virginea dedi vobis oia recte. Sed dicit. Nullus plantae per animalia et herbe per homines. Rideo dicendum est quod sic factum est per humum in primo polo. quod imperfectum ordinatur ad perfectum. Et ideo sicut in generatione est multiplex perfectio per plantas. deinde animalia. et ultimo humana. ita in vobis rerum. Et ideo ad prouiciendum. sed cui gratias actione. pme thes. vlt. In oib[us] gratias agite. quod scilicet actiones sunt vobis a deo. ps. Edet pauperes recte. Sed illi qui prouiciunt cum gratia actione sunt fideles. Nullus non potest gratias agere deo in eo quod illicitum est. Stultus non est qui agit gratias de fornicatione deo. quia deus non est actor malorum. Ergo ille gratias agit qui habet hoc quod vobis ciborum sit licitus. Et hoc quidem intonsit per fidem solam. Et ideo dicit fidelibus. Deinde cum dicit. Qui non erunt. Quia ois recte. Improbat errorum ex predicatione creature. Et primo proponit creaturam esse bonam factum se. Secundum quantum ad vobis. Dicit ergo. Omnis creatura est bona. scd. in sua natura. Henr. i. Vident deus cuncta quod fecerat et erat valde bona recte. A bono est auctore nihil est nisi bonus. Sed quod multa sunt in se bona. quod tamen vobis non est bonus. ideo probat oem creaturam esse bonam non solum in se. sed et quantum ad vobis. Et secundo ponit interum. Secundum probat ibi. Sanctificatur non recte. Dicit ergo. nihil reprobatur est. scd. ex debito divinitate legis. quod ex alia causa sic sicut venenum comedere. in quantum tale non est peccatum. sed reprobatur est in quantum est mortiferum. Sicut nec ali cibi in quantum res tales sunt. non sunt reprobatur. sed in quantum incitatum ad lasciviam. Ergo factum discretione rationis et ordinatione charitatis non sunt reprobatur. Mat. 15. Nonne quod intrat in os non coingnatur homines recte. Quare ergo alii in veteri lege sunt prohibiti. Augustinus ponit rationem faustum. quod in illo statu non solum per vobis. sed et per facta perfugatus est christus. Et ideo in cibis vestibus et sacrificiis fuerunt figure futuri status. Non ergo prohibetur factum se. sed quod in mundo. ru figure sunt. sicut porcus est signum in mundi vite. Et ideo prohibitio carnis eius est signum quod in lege christi est prohibita omnis inmunditia. Et est exemplum augustini. Docet nomine satanas potest considerari. factum quod est vox apostoli ex lysis. et sic est bona. vel in quantum signum et significativa talis rei. et sic mala est et prohibita. Omnis ergo creature vobis factum se est bonus. Cuius ratio est. quod si est malus hoc non posset esse nisi in quantum diabolus post peccatum hominem accepisset potestatem super eos. quod ex quo homo peccauit accepit in hominibus potestatem et ex parte que sunt eius. Sed per christum est ablata hec potestas. et hec vocatur sanctificatio. Unde omnia quecumque bannicim expurgantur primo vobis est oratio expellens diabolum. Et ideo dicit. Sanctificatur non per vobis deus. id est per christum qui oes sanctificat. Ioh. 17. et per orationem fidelium. Iacobus. vlti. Multum valet deprecatione iusti assidua.

Lectio.

II.

Hec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu. enutritus verbis fidei et bone doctrine quam assecutus es. In epistolas autem et anales fabulas deuita. Exerce autem te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Pie-

Ad timotheum

I.

tas aut ad oia vtilis est: promissiones habens
vite que nunc est et future. Fidelis sermo et
oi acceptio digna. In hoc. n. laboram et ma-
ledicimur: quod speramus in deu viu qd salua-
tor omnium hominum: maxime fidelium.

Supra reprobavit supsticioz ciboz abstinentiaz: hic
mada timotheo vt doctrina pmmissam pponat fidelib:
et pmo osidit qd daz pponere. Scdo qd debet vitare ibi.
(Ineptas aut t.) Proponit ergo duas rones quare daz
pponere pmissa. Una ex comiso sibi officio. Secundam
ex ei educatio. Dicit g. Hoc g dixi supra. s. qd ois crea-
tura e bona et qd nihil reyciendum est t. Proponens t.
Timotheus. n. stitut erat i officio ministeru xpi: qd ois
habetes officiu pdicadi et regedi stitut ministru xpi. p.
cor. 4. Sic nos existimet ho vt ministros xpi t. Ille at e
bonus minister qd segtur intetioem dnii sui: xps aut h do-
cuit. Mat. 15. Nihil qd intrat i os coingnat t. Et ioc hoc
officii regrit illud. Itē ipa educatio hoc regrit. Prouer.
zz. Adolesces iuxta via suā et cū senuerit nō recedet ab
ea t. Et ioc incouenies e qd alig nutriti veritate doctrine
recedat ab eius veritate. Un recedes a doctrina qua ec-
clesia suos puulos ilstruit nō e bonus minister xpi. Et ioc
dicit. Enutritus vbi s fidei t. Verbum. n. dei e spuale
nutrimentu quo sustentat aia: sicut corpus p cibū. Deut. 8.
Nō i solo pane viuit ho: s in omni vbo qd pcedit de ore
dei t. Hoc verbū fidei instruit pmo circa credēda: et sic
dicit. Enutritus verbis fidei. Secundo circa agēda: et sic
dicit. Un subiugit. Et bone doctrine Uel fidei vbum
quā et simplices bñt et bone doctrine quā spuales magri.
(Deinde cū dicit. Ineptas t.) Osidit qd vitanduz sit:
qd fabule inepte et inanies. Fabula. n. fm phm e cōposita
ex miris: et fuerū i pncipio inuete: vt dicit phs i poetria:
qd intetio hoiz erat vt induceret ad acgrendu virtutes
et vitandu virtus. Simplices aut melius inducunt repre-
sentationib: qd rōnibus. Un in miro bñ representato v̄
delectatio: qd rō delectat i collatio. Et sicut representa-
tio i factis est delectabilis: ita representatio i vbi: et hoc
e fabula. s. dicere aliqua et representando mouere volēs
ad aligd. Sed antig habebat aliqz fabulas accōmoda-
tas aligbus veris qd veritatē occultabat in fabulis. Duo
g sunt in fabula: q. s. stineat v̄p sensuz: et representet ali-
gd v̄tis. Itē qd ueniat illi veritati. Si g pponat fabula
qd nō pōt representare aliqua veritatē e inanis: s qd pro-
prie representat est inepta sicut fabule de thalmuth.

(Deinde cū dicit. Exerce te t.) exclusa supsticioz absti-
nentia: hic cōparat abstinentia virtuosaz alijs virtutib:
Et sciēdu e qd iste timotheo erat ho valde abstinen. Un
dicit infra. 5. Oz modico vino vta et forte vt sit sollicit
de his que ad misericordia ptnet: qd qd nō parcū sibi fre-
quenter nec alijs parciunt. Et ioc inducit eū vt pietate pre-
ferat abstinentie. Et pmo iducit eū ad pietate. Scdo pre-
fert eā abstinentie ibi. (Nā corporalis t.) Tertio confir-
mat quoddā dictu ibi. (Promissionem t.) Quarto dat
formā docēdi pietate ibi. (Precipe hec t.) Dicit g. exer-
ce te ipsum ad pietate. Pietas e qd quā parētib: patricib:
benirole officiu ipdimitus: sicut religio p quā cultū debi-
tu deo exhibemus. Pietas enī importat qdaz affectio-
nē ad suū pncipiū. Principiū aut generatiois e p̄ et p̄ia.
Et ioc qd ho circa eos sit beniulus. Pater aut oium e
deus. Malach. pmo. Si ego p̄ vbi e honor meus. Et ioc
nomē pietatis e deriuat ad cultū dei: vt dicit. Augusti-
nus quarto de ciuitate dei. Un euilebiae idē qd pietas.
Job. 28. Ecce pietas ipsa e sapientia fm alia trāslationem
vbi n̄a hic b. Ecce timor dnii ipsa e sapientia t. Tit. pri-

mo. In agnitione veritatis qd est fm pietatē. S3 qd ad
terrenā pietatē cōpetit pietati vt ho sit beniulus com-
patriotis: s3 qd ad christianā pietatē regrit vt ho oib:
hoib sit beniulus: qd ois sumus eiusdez patrie. Et ioc
pietas sumit p misericordia. Lū g dicit. Exerce te ipsum
ad pietatē: pot accipi fm qd ptnet ad cultū dei et ad ope-
ra misericordie exhibēda. Slo. ad pietatem. i. ad cultū
omnipotentis dei et opera misericordie. Et dicit. Exerce:
nō fac: qd exercitium dicit promptitudinē: et hoc ideo: qd
exercitatus facit leuius: delectabilius et stabilius. Pro-
uer. z4. Diligenter exerce agrum tuum.

(Deinde cū dicit. Nā corporalis t.) Prefert eā absti-
nentie. Et pmo osidit ad gd valet exercitatio corporalis.
Scdo ad gd pietas ibi. Pietas aut t. Corporalis ex-
ercitatio ieiumy et hō in sua nā nō sunt bona: s3 penaia: et
si ho nō peccastet nihil boz fuisset: s3 sunt bona medicina
lia. Sicut. n. reubarbaz e bonu in qdum releuat a cole-
ra: sic et ista in qdum cōprimūt cōcupiscentias. g ad istud
modicū sunt vtilia. p̄ne cor. 9. Lastigo corpus meū et in
seruitute redigo t. Col. 3. Mortificate mēbra v̄a qd sūt
sup terrā t. Et ioc si ho eet i statu i quo nō posset peccare
nō idigeret ieumio et hō. Un Lhrifostomus sup Math.
Uenit iesus t. dicit Joānes purus ho indigebat medi-
cina ieumy. xps de erat et n̄ pur hō: et ioc hō n̄ idigebat. g
ad modicū vtilē: qd tñ ad morbū pcti carnalū spūal: qd
aliqz pp abstinentiā ho iracudiā inanē gliaz et hō icurrit.

(Deinde cū dicit. Pietas aut t.) Prefert abstinentie
pietatē et accipit hic vtroqz mō. s. p cultu dei et misericor-
dia et est ad oia vtilis: qd ad oia peccata delenda. Ece. 3.
Ignē ardēte extinguit aqua: et elemosyna resistit pecca-
tis. Itē ad bona pmoneda. Ece. 17. Elemosyna hois qd
sacculus t. Itē pmerēt spalez dei misericordiā. Mat.
5. Beati misericordes qd ip̄i misericordiā sequentur.
Et ioc ad hoc designandū dn̄s Mat. 25. specialiter comme-
morat opa misericordie qd pbat subdēs. (Promissionē
babēs t.) In pceptis. n. decalogi vnu soluz inuenit: qd
ptinet ad pietatē. s. honorare patrē et matrē: et sub illo oti-
neni oia precepta ad quodcuqz bñficiū impēdenduz p-
ximo: et hoc e solū pceptū inter ea qd ad pximū e habens
pmmissionē. s. vt sis longeius t. Exo. 20. Et aplus hic in-
terpretat lōgeius s3 v̄ta p̄sentē et futurā. Un dicit. Vi-
te qd nūc e et future. Prouer. 3. Longitudo diez i dexte-
ra eius. Sed tūc e qd: qd aliqz inuenit aligs pietatem
sequēs. qd tñ nō est longeius. Rñdeo sicut dicit philoso-
phus hec bona téporalia in tantū sunt bona in qdum v̄t-
lia ad felicitatē. Un si gs haberet satis d téporalibus qd
pp ipsa impediret a bono virtutis et felicitatis: hō nō eet
sibi ad bonā fortunā: s3 ad malā: vt dñ. io. Ethicor. Et lo-
gitudo vite e vnu de téporalibus in tñ bonū in qdum co-
adiuuat ad virtutē. Aliqz aut e occasio ad peccādum: et
iō deus aliqz subtrahit eā homini: nō qd deficiata pmis-
sione: s3 qd dat qd melius e. Sap. 4. Raptus est ne mali-
cia imutaret cor eius t. Alia e qd: qd aplus p̄fert pie-
tate corporali exercitationi: qd hō spēm vite presentis et
future. S3 nunqz corporalis exercitatio nō hō spēz. als
ieumās nō mereret v̄ta eternaz. Rñdeo qd due virtutēs
sunt et vna stinet alia: illud qd est superioris virtutē
per se competit ei: per accidens autē inferiori: virtutēs aut
cui competit per se mereri v̄ta eternā est charitas. cui
proprius et immediatus effectus est pietas. Et ioc s3 pro-
priam rōnem attingit ad merendā v̄ta eternā: abstine-
tia autē nō: nisi in qdum ordinatur ad charitatē et pietatē:
qz si ieumans nō refert hoc ad dilectionē dei nō me-
ret v̄ta eternā. Tertia questio est: qd dicit hic Ambroſ
in glo. Dis summa discipline xpiane in misericordia et

pietate ē quā aliq̄ sequēs si lubricū carnis patiatur sine dubio vapulabit: nō tñ peribit. Ubi primo ē dubiū de p̄ma eius parte: qz misericordia & pietas imediate ordinātur ad charitatē: in qua ē summa xpiane religionis. Re- spōdeo. quorūdā fuit opinio sicut Augu. dicit decimo de cūitate dei: q̄ exercētes pietatis operā q̄stūcūq; faciat peccata carnalia finaliter nō pereat eternaliter. Et ad h̄ est auctoritas ista. Itē qd̄ habet Mat. 25. Ubi dānādis solū ip̄roperat defectus misericordie. Ergo debet pena eterna solū imisericordibus. Augustinus aut̄ dicit h̄iū: qz apl̄us dicit q̄ talia agūt regnū dei r̄. Quantūcūq; enī exercitēt q̄s in misericordia si i morte ē in peccato morali nō intrabit in regnū. Ad opposita dicendū ē q̄ nō ē misericors sibi nō miseret: s̄ illud Ecc¹. 30. Misere re anime tue placēs deo. Et hoc vt hō riungat deo p̄ amori. als nō ē misericors. Ad illud euāgely r̄ndet augustin² q̄ nō q̄cūq; peccat detrudit in infernū statim: qz remanet ei locus penitētē: s̄ ille detrudit q̄ finaliter morit i peccato & ptinet penitētē ad misericordiā. H̄z gd̄ dicit lubricū r̄. R̄nde dicēdūz ē q̄ logf de lubrīco mortali. Et q̄ dicit nō p̄bit licet hoc nō sit ex digno: tñ ē ex con gruo inq̄tum disponit animus ad bonū. Dñs ēt post la plūm boiem reparat. Et h̄ precipue v̄ esse in pietate: qz homo benefaciēdo aliy inducit alios ad orandū p̄ se et dñs donat aliqñ veniā peccatoribus p̄cibus sanctoz in quātū impletat eis venia peccatoroz & donū gratie: quia homo potest mereri ex congruo alteri primā gratiā. als pro nibilo oraret ecclesia pro peccatoribus.

Deinde cū dicit. (Fidelis sermo r̄.) Ondit q̄ p̄mittitur nobis futura vita: & p̄mo oñdit hoc ex labore sanctoru. Sc̄do ex eoz spe ibi. (Qui speram³ r̄.) Tertio ex benignitate dei ibi. (Qui ē r̄.) Dicit g. Sermo: q̄. s. pietas b̄z p̄missionē r̄. ē fidelis. Qd̄ supra expositū est. Et q̄re: In h̄ enī. i. pg hoc vt se q̄mūr vitā eternā laboram⁴. z. Liii. z. Laboratē agricolā oz p̄m de fructib⁵ p̄cipere. r̄. Itē vt bñfaciam⁶ & vt mala sustineamus. Un̄ dicit. (Benedicimus & maledicimur. Jac. p̄mo. Patiētia opus p̄fēctū b̄z. Et Ro. 5. Et sustinem⁷ pg spem vite: qz speramus in deū viuū q̄ ē actor vite p̄sentis & future. Itē ex officio dei cui⁸ ē saluare. Esa. 43. Nō ē absq; me saluator. Et iō incarnatus ē de⁹ & vocatus ē iesus. Mat. p̄mo. Ipse enī saluū faciet ppl̄n suū a peccatis eoz. Et xps ē saluator: qz saluat salutē corporali quo ad oēs. Et iō dicit. (Qūm boīz.) Itē spiritualiter ideo dicit. (Et maxime fidelius.)

Lectio.

III.

Recipe hec & doce. Nemo adolescētia tuā p̄tenat. sed exemplū esto fidelis: in verbo: in conuersatione i charitate: in fide: in castitate. Num venio attende lectioni: exhortationi & doctrine. Noli negligere gratiā que in te est: que data est tibi p̄ prophetiā cū impositione manū presbyterij. Nec meditare: in his esto: vt p̄fectus tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi & doctrine: insta in illis. Hoc enī sciens: & teipsuz saluū facies & eos q̄ te audiūt. Seniorē ne increpaueris: sed obsecra vt patrem. Iuuenes vt fratres: anus vt matres: iuuenicas vt sorores in omni castitate.

Superius apl̄us hortatus est timotheū ad pietatēhic dat ei formā docēdi pietatē: cui p̄mo iniungit vt pietatē

doceat. Sc̄do quō sit idone¹⁰ ad docēdū ibi. (Nemo r̄.) Tertio quō diuersos diuersimode doceat ibi. (Seniore r̄.) Doctrina vero pietatis i duob¹¹ s̄istit. s. in agēdis & credēdis. Agēda aut̄ nō solū debet instruere si sunt au toritatēb̄tēs: s̄ et p̄cipere: & iō dicit. (Precepte hec r̄.) Tit. z. Argue cū omni iperio. Quātū ad credenda dicit. (Et doce.) Mat. vlt. Docete oēs gētes r̄. Job. 4. Ecce docuisti plurimos r̄.

Deinde cū dicit. (Nemo r̄.) Ondit quō possit eēydo neus ad pdicta: & p̄mo ad p̄cipiendū. Sc̄do quō ad docēdū ibi. (Dū venio r̄.) Circa primū duo facit: qz p̄mo docet quō dū excludere stēptuz. Sc̄do manifestat p̄gd excludendū sit ibi. (Sed exemplū r̄.) Preceptum effica ciā nō b̄z: n̄li p̄ auctoritatē p̄cipientis: & iō q̄n̄ auctoritas p̄tenit preceptum frustrat: qd̄ maxime fit in adoleſētia: qz tales nō credunt prudentes esse. Un̄ fm philoso phū: nemo iuuenes eligit duces. Et iō dicit. (Nemo r̄.) Quātū dicat. Licet sis iuuenis: mores tamē representat senectutem. Tob. i. Cum esset iuuenior r̄.

Deinde ostēdit quō excludit contēptus dicens. (Sed esto r̄.) vt. s. talē exhibeat se vt sit exemplū faciendi qd̄ v̄bo docet. Et notandū q̄ in his i ḡbus p̄latu. ē exēpluz ē multiplex dñia. Quedā. n. ordinant ad proximum: qdam ad deū: quedā ad se. Quātū ad primū dicit. (Exempluz esto fidelibus.) vt. s. qd̄ v̄bo precipis impleas ope. prime Pet. vltimo. Forma facti gregis r̄. Et hoc in locutione. Un̄ dicit. (In v̄bo). s. ponderato: ordinato & circūspecto. Lol. 4. Sermo vester semp in grā sale sit p̄ditus. prime Pe. 4. Si q̄s logf quasi sermones dei. Itē in p̄uersatione exteriori: vt sicut excellit loco & dignitate: ita & honesta p̄uersatiōe. p̄me. Pe. z. Lōuerationē v̄ram inter gentes habētes bonā r̄. Mat. 5. Uideāt opa vestra bona et glorificēt patrē vestrūq; in celis ē r̄. Quātū ad deū ordinat̄ charitate q̄ pficit affectū. Un̄ dicit. In charitate. p̄me cor. 12. Si linguis boīum loquar r̄. Lol. 3. Super oia charitatē bñtēs r̄. Itē p̄ fidē q̄ illuminat intellectū. Un̄ dicit. (In fide.) Deb. ii. Sine fide impossibile ē plācere deo r̄. Qd̄ specialiter p̄petit p̄lati s̄unt custodes fidei. Un̄ Luc. 22. sp̄aliter dñs orat pro fide petri dices. Ego pro te rogaui petre: vt nō deficit fides tua. Quātū ad se ordinat castitas. qz indecēs est nimis vt vita ministro discordet a vita dñi. Ecc¹². io. Scdm iudicē populi sic & ministri eius r̄. Christus aut̄ sic castitatem dilexit vt de virgine yellet nasci & ipse eam seruauit.

Deinde cū dicit. (Dū venio r̄.) Ondit quō sit ydoneus ad docēdū: & p̄mo facit hoc. Sc̄do assignat rōnēm p̄missio monitionis ibi. (Noli negligere r̄.) Per duo autē ē ydoneus ad docēdū. s. p̄ lectionē in qua acgrit sciētiā: et p̄ exercitiū i quo efficit p̄mptus. Et iō dicit. (Dū venio attēde lectioni) s. libroz sanctoz. p̄mi Macha. iz. Habētes solatio libros sanctos. Ioa. 5. Scrutamini scripturas. Et h̄ significat. Exo. 25. Ubi dī op̄ semp i archa dñi debebat eē vectes i circul & circuli i angul q̄si sp̄ pati ad portadū. Ad exercitium aut̄ necessaria ē exhortatio nřa q̄tū ad agēda: doctrina q̄tū ad cognoscēda. Jere. 3. Da bo vob pastores iux cor meū & pascēt vos scia & doctrīa.

Deinde cū dicit. (Noli r̄.) Ponit rōnēm monitionis premissio: & primo ponit cām ex dono suscepito. Sc̄do cāz ex p̄mio expectato ibi. (Attēde tibi r̄.) Itē primo p̄it rōnēm. Sc̄do oñdit quō qd̄ in rōne p̄tinef impleri p̄t ibi. (Vec meditare r̄.) Dicit g. (Noli r̄.) Quātū dicat. Ita attende: qz q̄ recipit grām nō dū in ea negligēs cē: s̄ i ea fructificare dū. Mat. 25. Seruus abscondēs in terra pecuniam punit pg negligētā. (Noli ḡ negligere grātā r̄.) Per hoc intellige yel dignitatē episcopalez vel

Ad timotheum

1

CAPITOL

V

donū scientie vel pphetie vel miraculoꝝ: q̄loꝝ nihil dō
negligi. sc̄de cor. 6. Ne in vanū grām dei recipiatis tē. Di
co grām q̄ data ē tibi p̄ pphetia. i. p̄ diuinā inspirationē.
Nā ī p̄mitiu ecclesia vbi pure ⁊ pp̄ deū electōes siebat
null⁹ assumebat ad epatū nisi p̄ electionē diuinā: sīc ele
ctus ē Ambrosius ⁊ Nicolaus. Et hanc inspirationē vo
cat h̄. pphetia. Un̄ glo. dicit. i. p̄ sanctoꝝ electionē: q̄ san
cti nō eligebat quē a deo nō sciebat electū. Itē apls p̄ui
debat hūc p̄futuꝝ eē pplo. Proouer. 29. Lū. pphetia de
fecerit. i. talis modus electiōis dissipabit p̄plus. Et quō.
Lū impositiōe manus p̄sbyteri. Alia l̄a habet manus
p̄sbyteri. Et sicut dictuꝝ ē nomina p̄sbyteri v̄l̄ epi sunt p̄
mis̄ua: q̄z sacerdotes ⁊ p̄sbyteri. i. episcopi erāt q̄ recipie
bant cū manus impositiōe. Nume. 27. Uoca Josue ⁊ i
pone manū tuā sup̄ eū tē. Dñs ēt imposuit manū pueris
vt dī Mat. 19. Itē apli septē diaconibus. Act. 6. Et iō or
dinādis in ep̄m imponunt manus. Sz q̄stio ē cū episco
pus debeat ordinari a tribus: q̄re hic dī singulare nume
ro p̄sbyteri. R̄nideo hoc iō dicit: q̄z t̄ si ueniāt multi: tñ
vnuſ ē p̄ncipal̄s ⁊ alij coass̄tēs: tñ p̄t̄ dici p̄ tūc hec
p̄stitutio nōdū erat: ⁊ tunc pauci erāt epi q̄ nō poterant
aggregari. Alia littera bz p̄sbyteri. i. illoꝝ q̄ sibi imposue
runt manus nō in q̄stum hoīes: sed in q̄stum p̄sbyteri. Et
hec ip̄ositio significat collationē ḡf̄: nō q̄ ministri dent
grām: sed q̄ signifiāt grāz datā a xpo. Un̄ illoꝝ ē solū q̄
sunt ministri xpi. Et iō dicit p̄sbyteri v̄l̄ p̄sbyteri: q̄z man⁹
ip̄ositio: alia ē q̄ fit a diaconib⁹: ⁊ alia q̄ fit a presbyteris.
C Deinde cū dicit. (Hec meditate tē.) Q̄ndit quō ip̄lea
tur q̄d dictuꝝ est: vt. s. Attinue mediteſ̄ ea q̄ spectat ad offi
ciū suū. Heb. vlti. Ipsi. n. puigilant quasi rōnem p̄ ani
mabus vestris reddituri: vt cu gaudio tē. Hec ḡ medita
re. i. frequēter cogita q̄ sit ad curā gregis tūi. In his esto
i. tota virtus tua sit ad hoc. Et quare: Ut pfect⁹ tu⁹ tē.
Mat. 5. Nemo accēdit lucernam ⁊ i abscōdito ponit tē.
Phil. 4. Modestia vestra nota sit oībus hoībus tē. Et
hec dō seruare pp̄mūm expectatū: pp̄ q̄o subdit dicēs.
(Attēde tibi ⁊ doctrine.) Aliq̄ sic attendunt doctrine q̄
sui curā negligit: sed apls dicit q̄ p̄mo attēdat sibi ⁊ po
stea doctrine. Ecclīci. 30. Miserere aie tue placēs deo tē.
Un̄ iesus cepit facere ⁊ docere. (Insta in illis). i. insta
ter exerce. z. Tīn. 4. Insta oportune. Et fructus erit ex
hoc copiosus: q̄z hoc faciēs ⁊ teipsum tē. Et hoc ē magnū
Jac. 5. Qui uerti fecerit p̄tōrēz ab errore vie sue salua
bit alāz suā a morte tē. Daī. 1z. Qui ad iusticiā erudiūt
multos q̄si stelle tē. Un̄ doctorib⁹ debet p̄mūm aureole.
C Deinde cū dicit. (Seniore ſē tē.) Ostēdit quomodo di
uersimode diuersis ſuā doctrinā dō tradere: ⁊ ponit di
as diuerſitatis. Una ſm etatē. Aliā ſm ſexū. Sc̄d̄ et
atez primo q̄stum ad viros. Sc̄do q̄stum ad feminas ibi.
(Anus tē.) Dicit ḡ. Seniore ſē. Leui. 19. Honora pſonā
senis. Et iō nō ſunt mordaciter increpādi: ſz obsequiēdi
p̄me. Pe. 5. Seniores q̄ in vobis ſunt obſecro ſenior. Et
ſi petrus ſenior hoc faciebat: q̄sto magis iuuenis. Sed
ſi Eſa. 65. puer centū annoꝝ moriet: ⁊ peccator centum
annoꝝ maledictus erit. Respondeo dicendū ē q̄ ſenex
propter excedentē maliciā perdit honorē ſenectutis: et
tunc increpādus (Iuuenes tē.) Mat. 23. Dēs vos fra
tres eſtis. Ezech. 34. Lū austeritate imperabitis eis. Ex
parte ſeminaz ē differentia etatū (q̄z anus vt matres)
maxime q̄ nō ſunt iuuenes. Infra. 5. Uidiuaſ honora. Ju
uenculas vt ſorores. ex amore charitatis. Et h̄. i omni ca
ſtitate. Quia amor spiritualis ad mulieres degenerat in
carnalē: ideo in hiſ que ad iuuenelas p̄tinēt adhibēda
ē castitas: ⁊ iō aplis addit hoc. Un̄ papa ſcribēs eis dīc.
(Dilectis i xpo.) Sed yiris ſimpli dicit: dilectis filiis.

CAPI. V.
Iduas honora: q̄ vere vidue sunt.
Si que aut̄ vidua filios aut̄ nepo-
tes h̄z discat primū domū suā re-
gere: t̄ mutuā vicē reddere paren-
tibus. Hoc. n. acceptū ē corā deo.
Que aut̄ vere vidua ē t̄ desolata speret ī dei:
t̄ instet obsecrationib⁹ t̄ oratiōib⁹ nocte t̄
die. Nā q̄ in delit⁹ ē viuēs mortua ē. Et hoc
precipe ut irreprehensibiles sint. Si quis aut̄
suoz t̄ maxime domesticoz curam nō haberet
fidem negauit: t̄ est infideli deterior.

CSupra instruxit timotheū de yſu ciboz & de abstinen-
tia; hic instruit eū de dispensatione ciboz q̄ fit spūalib⁹
pſonis. s. q̄ dispensabant viduise & doctoribus. Primo ḡ
instruit eū de viduise. Scđo de doctoribus ibi. (Et q̄ bñ
pſunt r̄c.) Lirca p̄mū p̄mo oſudit quō viduise & doctorib⁹
ſunt ministrāda alimēta p̄ ecclesiaz. Scđo qualis vidua
ſit eligēda ibi. (Vidua eligat r̄c.) Itet p̄mo oſudit q̄lib⁹
viduise ſit subueniēdū. Scđo māifestat qđ dixit ibi. (Si
qua aut r̄c.) Tertio oſudit rōnez dictor̄ ibi. (Si gs r̄c.)
Dicit ḡ viduas honora nō ſolū reuerentia exhibedo; ſed
necessaria tribuēdo. Dec. n. duo intelligunt̄ in ybo hono-
ris. Unū in precepto honořadi paretes intelligitur et de
ſubuentiōe. q.d. In necessarys puidē. Et hoc inchoatiū ē a
p̄ncipio ecclesie. Act. 6. Factu ē murmur grecoz aduer-
ſus hebreos; eo q̄ despicerent̄ in ministerio quotidiali-
no vidue eoz. Scđi Mach. 3. In tēplo pecunia poſita ad
alimonia viduaz & pupilloz. S̄ q̄ viduas; Illas q̄ ve-
re ſunt vidue. Vidua dī quasi a viro idua. i. diuina. Naz
vidua vere ē illa q̄ nō h̄z alias pſonas a gbus ſuſtēt; et
huius necessaria dabant̄ de elemoſynis fidelium.

Cede de cū dicit. *(Si qua ēt tē.) Exponit q̄ sunt vere vi
due: r̄ p̄mo oñdit q̄ non sunt vere. Scđo q̄ sunt vere ibi.
(Que aut̄ tē.) Lirca primū p̄mo agit de institutiōe eaz,
q̄ sunt vere vidue. Scđo rōez assignat ibi. *(Hoc n. tē.)*
Instruit ḡ hō q̄ discāt domū sūa regere. *Ob. io.* Docue
runt filia sūa regere familiā tē. Et dicit primū: qz vidua
q̄ assumit ad p̄missionem sibi ab ecclesia fiendā d̄z eē cū
honestate vigilās. Et hoc ē qd̄ dicit. *Si didicit tē. Itē d̄z*
suis parētib⁹ fuires: r̄ iō dicit. (Mutuā tē.) Quasi dicat.
Sicut parētes eaz nutrierunt: ita r̄ ipsa eos: si hōz eos. Et
huius rō assignat cū subiungit dices. (Hoc enim ē acce
ptū tē.) Quia hec nō solū hoībus fiunt: s̄z deo. Et hoc p̄z
qz d̄ns de hoc speciale mādatū dedit. Exo. zo. Qd̄ etiam
d̄ns iesus i euāgeliō noluit p̄termitti. Itē h̄ nā docet: ve
homo recompenset beneficia impendētibus: et nulli tā
*tum impenderunt quantum parentes.**

Cdeinde cum dicit. (Que aut vere tē.) Tractat de veris viduis. Primo ostendēs q̄ vere sīnt vidue. Scđo quā liter instruēnde sunt ibi. (Speret in deū tē.) Dicit ergo. Que aut tē. desolata. i. q̄ nō habeat solitatem humanaz s. filios vel parētes. Et talis q̄ nō h̄z aliud fugiū nisi sp̄eret in deū ēt q̄stum ad temporalia subsidia p̄ ecclesiam sustentata. Et debet instrui primo vt exercite in bonis. Scđo vt caneat a malis ibi. (Et hoc prece p̄ tē.) Lircq̄ p̄mū duo facit; qz primo ostendit quib⁹ dū occupari hec vi dua. Scđo rōnem assignat ibi. (Nā vidua tē.) Dicit ergo. Speret in deo et actu spei ueniente exerceat qd fit orationē; qz obtinet p̄ hanc qd sperat. Oratio. n. eleuatio est mentis in deū; obsecratio est postulatio p̄ aliqui sagra. Et dicit. (Die et nocte) qz impossibile est q̄ animus